

# Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

## Pohlepnost, slepota.

Komur vedno sreča streže, lahko se prevzame, s tem pa tudi srečo podi od sebe. Tako se godi v vsakdanjem življenju, ali tudi v političnem ni drugače. Madžari n. pr. so ljudstvo, katero ima posebno srečo, vse čase sem, kar ga poznamo v Evropi, izlasti pa še v naših dneh. Za naše cesarstvo nima madjarsko ljudstvo prav nobenih zaslug in vendar ima vse pravice, vse prostosti, kar jih sploh ljudstvo more v redni državi imeti. Njih si Madžari niso zaslužili in kar je huje, niso jih vredni.

Vse te pravice so jim podelili naš svetli cesar in so v tem pozabili vse zarote in težave, ki so jih Madžari jim prizadeli v teku časa. Leta 1867 so svetli cesar privolili celo v dualizem t. j. da se je naša država razcepila v dve, v avstrijsko in ogersko. Ogerske države je le ena tretjina, avstrijske pa ste dve in vendar imajo Madžari skorej povsod prvo besedo, tudi v rečeh, ki se vršijo pri nas, v avstrijski državi. Tako se pri nas ne vzdrži lahko nobeno ministerstvo, ako ni Madjarom po volji. Na tem pa še jim ni dosta: ogerska država mora se popolnem ločiti od avstrijske! Tako se govori in na to se dela sedaj pri Madžarih z vso silo.

In enaki so v tem oziru tudi naši nemški sosedje. Tudi njim streže sreča bolj, kakor so je vredni. V naši državi so Nemci povsod na vrhu in krivica se njim ne godi nikjer in v nobeni reči. Ali prav to jim ne daje miru ter si želijo še več — nikdar in nikjer ne sme biti za-nje drugače! Ali premalo število je njih v državi in zato so si v strahu, da postane kedaj vendar-le drugače. Vsled tega si belijo glavo in tuhtajo, da se brž ko brž znebijo tega strahu. In iztuhtali so jo! Ako je bilo mogoče razcepiti našo državo na dva dela, čemu bi se naj ne razbila kar na štiri? »Mariborčanka« ima te dele zadnjo nedeljo že črno na belem. Za to neki ni treba druga, kakor da se napravijo četiri skupine dežel in sicer prva iz dežel: Češko, Moravsko, Šlezijsko, Avstrijsko, Solnograško, Štajarsko, Koroško, Kranjsko, Tirolsko in Primorsko — za Nemce. Teh je v teh deželah neki 8.098.453, Čehov 5.465.096, Slovencev 1.176.093, Italijanov 659.229, Poljakov 186.423, Hrvatov 143.616, Rusinov 1.175 in Rumencev 524. Na prvi pogled se vidi, da je Nemcev v tej skupini več, kakor je vseh drugih skupaj: Nemci so torej popolnem in za vselej v tej skupini na vrhu, torej gospodje, drugi pa njih hlapci. Nemška skupina šteje 15.730.609 prebivalcev.

Druga skupina, Ogerska, šteje 15.230.206 prebivalcev, na vrhu so Madžari, katerih je neki 7.407.476. Tretja skupina je Poljska ter šteje 7.331.330 prebivalcev, na vrhu so še, če tudi le za silo, Poljaki. Četrta skupina je Hrvaška ter šteje 4.183.313 prebivalcev. Na vrhu so v njej kolikor, toliko Hrvatje.

Ni nam treba praviti, da so to sedaj še le želje naših Nemcev, ali kaže nam jasno, da nekaterim našim Nemcem ni toliko za blagor države naše, kolikor pa za njih gospostvo. Naj je le Nemec na vrhu, kaj je za vse drugo potlej takim ljudem! Načrti za razkosanje naše države so prišli iz »rajha«, ali prav zato so pomenljivi. Treba nam bode, da si jih zapomenimo: o svojem času pride vse prav, tudi to znamenje nemškega domoljubja.

## Gimnazija v Celju.

(Govor poslanca Mih. Vošnjaka v drž. zboru dne 6. aprila 1894.)

Visoka zbornica! Dovoljeno mi bodi, da omenim dve važnejši stvari, ki ovladujeta sedanjost visoko zbornico in vso notranjo politiko pri nas, kakor lahko rečem. Cenjeni gospodje bodete pač vedeli, da mislim koalicio in pa volilno preosnovo.

Koalicija: Takoj včeraj, prvi dan proračunske razprave govorili so cenjeni gospodje govorniki o tej stvari. Posebno je skupino, kateri jaz pripadam, v tem oziru nekako pozival cenjeni poslanec celjskega mesta. Gospod Foregger ne razume, kako da smo mi prišli v koalicijo in da se nam ni preprečil vstop v koalicijo. Da, kako sem jaz prišel s svojimi ožjimi somišljeniki v koalicijo? Cenjemu gospodu bode morda znano, da smo mi, zlasti kar se tiče moje osebe, bili od vstopa v to visoko zbornico, to je od leta 1885, v klubu, kateremu na čelu je stal in stoji cenjeni gosp. njega ekscelenca grof Hohenwart. Ko je prišlo do prevrata strank vlani v oktobru, izjavil je klub konservativcev, da vstopi v koalicijo kot tak. Da so se slovenski poslanci v tem trenutku razdelili v dva oddelka, to je razumljivo, kajti take ločitve vrše se v trenutkih, v katerih se ne more pregledati bodoči položaj zbornice, in vsak del misli, da je zadel pravo. Sicer se je pa bila taka ločitev zgodila tudi tedaj, ko se je bil razbil veliki liberalni klub in se je jeden del bil izločil ter se osnoval kot skrajna stranka.

Tako smo prišli v koalicijo. Naravnost nismo vstopili, temveč ostali smo le zvesti konservativnemu klubu. Moj častiti predgovornik, gospod prof. Šuklje, je tudi to naglašal, poudarjal povod in glavni vzrok, kako da smo posredno prišli v koalicijo. Sklepi pa, ki se od večih strani izvajajo iz našega postopanja v koaliciji, in katere je zlasti izvajal gospod zastopnik celjskega mesta po mojem mnenju niso pravi. Gospod poslanec celjskega mesta trdi, da smo se kot člani koalicije izneverili glavnemu načelu koalicije, ko smo prišli z narodnimi zahtevami, če tudi je namen koalicije, da v narodnem oziru za nekaj časa vse potihne.

Pred vsem se nam očita, da rušimo koalicijo s

tem, da zahtevamo, da se premeni uprava celjske gimnazije in da so poslanci našega iz oddelka Kranjskega zahtevali obnovo gimnazije v Kranju. Obnovo kranjske gimnazije je potrebno, ker je ljubljanska prenapolnjena; torej to ni nobena koncesija, to učilišče je že bilo in ga je prejšnja vlada odpravila, ker je tudi Slovencem hotela odštipniti jedno gimnazijo. Druga točka, zaradi katere se nam očita, da rušimo koalicijo, je naša zahteva, da na celjski gimnaziji se osnujejo slovenske paralelke.

Prav veseli me, da je gospod zastopnik celjskega mesta govoril pred menoj. Sedaj lahko potrjujem, da je vprašanje celjske gimnazije še-le prav zmedel, dasi je trdil, da ga je pojasnil. Gospodje, ki žele jasnosti v tej stvari, sedaj manj vedo, kakor so poprej. Že to, kar je sprva govoril ob osnovi dveh novih slovenskih gimnazij, s čemer je mislil obnovo gimnazije v Kraju in osnovo paralelek v Celju, bi utegnili koga premotiti, da ne bi vedel, kaj mi prav zahtevamo.

Rekel je, da koalicijska misel ne dopušča, da se v nemškem mestu osnuje slovenska gimnazija. Ali, gospoda moja, mari gre za kako slovensko učilišče? Mari se gre za to, da se kako oškoduje sedanja povsem nemška velika gimnazija? Nikakor ne! Nemška velika gimnazija ostane še zanaprej, kakor je bila doslej. Nemškemu življu v Celju in sploh na Spodnjem Štajfarskem se ne boče nič škodovalo. Mi le to hočemo, da bodo slovenski učenci mogli iz ljudske šole naravnost iti v gimnazijo.

Pa poglejmo malo nazaj v zgodovino — rekel bi — te parlamentarne morske kače, osnove slovenskih paralelek v Celju. Pred vsem mi je popraviti izraz slovenske paralelke, kajti osnovele se bodo, kakor se je izjavila visoka vlada v proračunskem odseku, paralelke, kakoršne so v Mariboru. Tam nimamo slovenskih paralelek, temveč čisto nemške in dvojezične, v katerih se le štirje predmeti učijo v slovenščini, in sicer veronauk, slovenščina, latinščina in matematika. Vsi drugi predmeti predavajo se v nemščini.

Ravno ta razdelitev se vpelje tudi v Celju. Naravnost nerazumljivo je, kako se sploh o slovenskih paralelkah govoriti more. To niso nobene slovenske paralelke, v najugodnejšem slučaju bi se mogle imenovati dvojezične. Gospod poslanec celjskega mesta je ugovarjal, da bi bila potrebna preosnova celjske gimnazije. Navajal je kot dokaz proti predgovorniku profesorju Šukljeju, da se čudi, kako da more biti g. Šuklje za nastale troške za osnovo dveh učilišč, obnovo gimnazije v Kranju in osnovo slovenske nižje gimnazije v Celju, ko vendar poklada tako važnost na ravnotežje v državnem gospodarstvu. Ta dokaz pa vendar ne velja, če pomislimo, kako malo troškov bodo prizadale slovenske paralelke v Celju, ko gre največ le za to, da se primerni profesorji postavijo tje, ne da bi se njih število dosti pomnožilo, ki bodo zmožni, podučevati v obeh deželnih jezikih.

Nekaj let so že tako ondu paralelke. Troški bi se povečali z osnovo slovenskih paralelek v Celju le za malo, po mojem mnenju še za 2000 gld. ne na leto, kar pač ni v nobeni primeri z odgojevalnimi uspehi, ki so pričakovati. Jaz sem to stvar poprej imenoval morskokačo. To ime tudi zasluži, kajti kakor se spominjam, sta se že v letih 1879 in 1880 v visoki zbornici sklenili resoluciji, da se osnujejo slovenske paralelke v Celju in Mariboru. Potem so se leto za letom sklepale resolucije, katere je tedaj Foreggerjev list »Deutsche Wacht« imenoval: »Resolucije, po ceni, kakor robidnice.«

(Dalje prih.)

## Cerkvene zadeve.

### Micika Grizold.

Bela smrt je zopet zavihtela svojo koso in končala je mlado življenje, mlado deklico Miciko Grizold s Smolnika pri Rušah. Da, bila je še mlada po svojih letih — imela je komaj 14 let — a bila je stara po svoji modrosti. In ravno to me je napotilo, da zapišem nekoliko njej v spomin posebno mlajšim bralcem »Slov. Gospodarja«.

O rajni Miciki se lahko reče, da je bila ljuba Bogu in ljudem. Bila je ponos starišev, veselje učiteljev in gotovo tudi posebno ljuba Bogu. Svojim starišem je bila vedno pokoren, poslušen otrok, ki se je skrbno varovala, jih kedaj zaliti. Bistre glave, kakor je bila, delala je veselje učiteljem, še bolj pa zavoljo svoje prijaznosti in lepega vedenja — istotako je bila tudi zavoljo svoje prijaznosti ljubljena vseh sošolk in sošolcev. Bila pa je tudi Bogu ljuba zavoljo svoje pobožnosti. Ljubila je molitev in zato je bila, čeprav še v otroških letih, vpisana v več bratovščin. Ljubila je tudi cerkev, hišo božjo, in zato rada v njo prihajala in se vselej v njej vzgledno obnašala. Da jo je Bog res ljubil in hotel, da se je njeno pobožno srce že tu na zemlji popolno z njim sklenilo, vidimo zlasti iz poslednjega časa njenega življenja. Gotovo je prav previdnost božja tako hotela, da so jo njeni stariši minulo jesen poslali v samostan k čč. šolskim sestram v nadaljnje izobraževanje. Tu je namreč imela še več prilike za molitev, tu je mogla biti vsak dan pri sv. maši, tu je mogla prav pogosto prejemati sv. zakramente. In res, kako ganljivo je bilo slišati, da je v vseh svojih pismih, ki jih je pisala starišem, omenjala, kako da moli v samostanu za svoje ljube stariše, sestrice in brate ter za vse jej drage.

Škoda bi bilo te nedolžne duše, da bi jo svet pokvaril, in zato jo je Bog zgodaj poklical k sebi. Umrla je ob-jokovana od starišev, sestic ter bratcev dne 7. aprila t. l. Kakor pa je bilo lepo njeno življenje, tako lepa je bila tudi njena smrt. Čeravno je trpela hude bolečine, vendar je bila vsa mirna in vesela. Ni bilo treba nje tolaziti, temveč ona je tolazila okrog nje žalujoče. Pobožno prejemši sv. zakramente, zaspala je potem brez smrtnega boja mirno v Gospodu. Kakor je v svoji hudi bolezni enkrat rekla okolo stoječim, da čuje prečudno lepo godbo, tako upamo, da sedaj že posluša veselo petje angeljev v nebesih.

Glej, ljuba slovenska mladina, kako moraš živeti, da boš tudi ti kedaj srečno umrla!

Kako je vse ljubilo rajno Miciko in koliko sočutje do blage rodbine Grizoldove zavoljo tako britke izgube da je vladalo pri vseh, kazal je njen nenavadno lep pogreb. Od mnogih sem čul zatrjevati, da tako veličastnega pogreba še niso videli v Rušah. Spremljali so jo k zadnjemu počitku učenci in učenke ruske šole z gg. učitelji na čelu; bilo je mnogo belo oblečenih, ovenčanih deklic, katere so ji tudi zapele lepo nagrobnico, in mnogo, mnogo občinstva, gospode ter preprostega ljudstva. — Te vrstice zapisal sem tebi, rajna Micika, v blag spomin ter v znamenje srčnega sočutja do tvojih ljubih starišev, ter sklepam z iskreno željo: »Počivaj v miru!«

A—n.

### Starosta Sekovske škofije.

Lepa Sekovska škofija ima nad tisoč duhovnikov. In kdo je med temi duhovniki zdaj najstarejši, imenovan senior ali starosta? Starosta je postal te dni naš rojak, slovenski pisatelj in goreči domoljub, prebalec 87letni prečastiti g. dr. Jožef Muršec (Živkov), biser